

Motion till riksdagen 2024/25:2471

av **Azadeh Rojhan m.fl. (S)**

Rätten till mat

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara aktivt i pågående internationella initiativ och globala processer för att stärka de globala matsystemen och utrota hungern och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka Ukraina och närområdet genom att stödja ländernas handel och den egna matproduktionen för en tryggare livsmedelsförsörjning och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det är tyvärr högst tveksamt om världen kommer att nå mål två i Agenda 2030. Det handlar om det basala behovet mat och om att utrota hunger, att uppnå tryggad livsmedelsförsörjning och förbättrad nutrition samt att främja ett hållbart jordbruk. Här behöver Sverige göra mer! FAO rapporterar att hungern i världen fortsätter att öka och ofattbara 2,4 miljarder människor lever med otrygg livsmedelsförsörjning. Det motsvarar 30 procent av jordens befolkning. Problemet är större än att det går att lösa med nödransoner och matpaket. De globalamatsystemen måste stärkas och utvecklas så att mer mat produceras för fler. När hungern ökar drabbar det också kvinnor och barn värst.

Rätten till mat måste bli något som fler får uppleva. Här vet vi att småskaliga bönders kooperativ går i bräschen och särskilt kvinnliga småskaliga bönder gör stora insatser för att det ska finnas mer mat på bordet i områden med störst behov. Runtom i

världen är kooperativa företag och organisationer en naturlig plats för människor att organisera sig för att få ett bättre liv. Det visar inte minst den kooperativa biståndsorganisationen We Effects arbete.

Och just kooperativt företagande har visat sig vara ett kraftigt verktyg för att skapa utveckling för bönder med småskaliga jordbruk. Genom de kooperativa företagen kan medlemmarna, varav många är kvinnor, stärka sina möjligheter att förhandla priser för sina varor och få rådgivning, kapital och tekniskt stöd för att stå emot klimatförändringarnas effekter. Vidare kan kooperativen ge tillgång till lager och vidareförädling och produktutveckling som ger fler produkter att sälja på marknaden.

Sverige bör prioritera rätten till mat och det görs med fördel genom att Sverige är aktivt i pågående internationella initiativ och globala processer för att stärka de globala matsystemen och utrota hungern. Det görs med fördel genom ett starkare fokus på jordbruk till småskaliga bönder, särskilt kvinnor, och klimatförebyggande och klimatanpassade åtgärder såsom agroekologiska metoder.

Prioritera kombinationen försörjning, klimatanpassning och livsmedelstrygghet

Den nya regeringens prioritet är att koppla biståndet närmare utrikeshandeln. Låt oss vara tydliga och säga – låt bistånd vara bistånd! Det ska inte vara svenska affärsintressen som styr svenskt bistånd, utan mottagarnas behov och rättigheter; endast då kan handel och bistånd få rätt synergier.

Idag har vi ett flertal parallella kriser som måste bemötas: ökad fattigdom, hunger och nya konflikter. Därför vill vi se ett ambitiöst bistånd, mycket mer ambitiöst än den aviserade reformagenda som regeringen nu bristfälligt beskriver i sin budgetproposition.

Men där finns några guldgrubbor. Ett av dessa är att regeringen i budgetpropositionen skriver att insatser som ”integrerar försörjning, klimatanpassning och livsmedelstrygghet blir allt viktigare i den globala omställningen till gröna ekonomier”. Bra så, men upp till bevis i praktik och handling! Menar regeringen allvar behöver den också engagera sig i aktuella globala processer och initiativ kring att skapa hållbara, långsiktiga lösningar för ökad livsmedelstrygghet.

Stödet till Ukrainas närområde – ta tillvara den expertis som finns
Regeringen vill öka insatserna i regionen kring Ukraina i denna svåra tid. Kriget mot Ukraina har drabbat östra Europa väldigt hårt och mycket kan göras för att lyfta Ukraina

och regionen. Här har till exempel Nordmakedonien tillsammans med flera länder varit beroende av export och import till och från både Ukraina och Ryssland. Dessa grannländer tampas nu med en försvunnen exportmarknad och skarpa ökningar i priser på många basvaror, insatsvaror och råmaterial som de vanligen importerat från Ukraina och Ryssland. Att hjälpa de värst drabbade länderna att finna nya importmarknader och få tillgång till nya marknader, som Sverige och EU, för sin export vore en klok prioritering. Här spelar biståndet en viktig roll i att skapa goda förutsättningar för dessa relationer.

Men fallgroparna är många. Därför är det avgörande att regeringen förlitar sig på de erfarenhet och den kunskap som finns. Här gäller det att tillvarata alla kompetenser som kan bidra till ekonomisk utveckling. För att handeln med utvecklingsländer ska stärkas så krävs engagerade företagare som vill hitta nya möjligheter och testa nya marknader.

Den expertis och erfarenhet som svenska civilsamhällesorganisationer samlat på sig över decennier kan bidra till att handeln gynnar utvecklingsländernas befolkning. Det krävs också en aktiv involvering från myndigheter både på plats och i Sverige. Här vill vi särskilt uppmärksamma att svensk biståndspolitik bör föras på ett sätt så att kooperativa företag och organisationer stärks. De är ofta utmärkta partners i utvecklingssamarbetet då grundidén hos ett kooperativt företag är att skapa ekonomiskt mervärde för medlemmen och utifrån en demokratisk organisation låta medlemmarna ta ansvar och äga deras egen utveckling.

Slarva inte bort den chans till kraftsamling som behövs för att stärka Ukraina och närområdets livsmedelstrygghet, självständighet och utveckling.

Stöd Kooperationen – en förändringsaktör i biståndet

Sverige borde dra lärdom av sin egen kooperativa historia och stötta utvecklingen av kooperativa och andra demokratiska rörelser. De kooperativa företagen är samhällsbärande i världen genom att de har en utjämnande och stabiliserande samhälls- och marknadsroll.

Kooperativ bidrar till att rätten till mat blir något som fler får uppleva. Här går småskaliga bönders kooperativ i bräschen i världen och särskilt kvinnliga småskaliga bönder gör stora insatser för att det ska finnas mer mat på bordet i områden med störst behov. Runtom i världen är kooperativa företag och organisationer en naturlig plats för människor att organisera sig för att få ett bättre liv. Det visar inte minst den kooperativa biståndsorganisationen We Effects arbete.

Kooperativt företagande har visat sig vara ett kraftigt verktyg för att skapa utveckling för bönder med småskaliga jordbruk. Genom de kooperativa företagen kan medlemmarna, varav många är kvinnor, stärka sina möjligheter att förhandla priser för sina varor och få rådgivning, kapital och tekniskt stöd för att stå emot klimatförändringarnas effekter. Vidare kan kooperativen ge tillgång till lager och vidareförädling och produktutveckling som ger fler produkter att sälja på marknaden.

Sverige bör framåt prioritera insatser som ger länder där ekonomin sviktar och hungern ökar rätt förutsättningar för att öka produktionen av mat i det egna landet och stärka deras ekonomiska självständighet och handel. Förslagen i denna motion tar ut riktningen och visar hur nästa steg bör se ut när Sveriges bistånd prioriterar rätten till mat.

Azadeh Rojhan (S)

Anna-Caren Sätherberg (S)

Gunilla Carlsson (S)

Johan Andersson (S)

Kalle Olsson (S)

Malin Larsson (S)

Fredrik Lundh Sammeli (S)

Isak From (S)

Johanna Haraldsson (S)

Karin Sundin (S)

Matilda Ernkrans (S)